॥ॐ॥श्रीगुरुभ्यो नमःगश्रीमत्पार्श्वजिनंनत्वा बालानांबोधहेतवे कल्याणमंदिरस्तोत्रे व्याख्यालेशो॥
विधीयते १ तत्रप्रथममस्यस्तोत्रस्योत्पत्तिर्लिख्यते सद्यथा उज्जयिन्यांविक्रमनरेशस्यःसत्रोदेवसिका
क्षिणूःमुक्कंदइतिनामावादार्थेनूगुरुकलउरंवतिप्रचलितः तत्रांतरामार्येहिर्धवादिगुरवोमिलिता
तेःसहवादनकरोत् तत्गोपाःसाक्षिकाःकृताःसंस्कृतमवदत् गोपेस्कृं नकिंचिदयं ततोगुर
वोअवदत् नाविमास्यइनविचोरीयइ परदारागमणनिवारीयइ थोमइउदर्स्यइ स्वर्गिमटा
डिजाईयइ १ अन्यच्च कालउकंबलअरणीसद्दं बालइनस्यउदीवमयइ एवमयमियोनीउद्दं
फामि अवसरकिसंउइस्वर्गनिलामि २ ततोगोपेस्कृं जितंजितमनेन ततोस्मवादिगुरु
भिःराजसभायांमविवादेनसनिर्जित्यत्रिष्पःकृतः ऊमुदचंइइतिनामदत्तंखनःसूरिपदंप्राप्तोभि
घसेनदिवाकरइतिनामदत्तं सत्येकदावादार्थमागतस्यभट्टश्रावणार्थंनमोअरहंताणंइत्यादिपा
ठस्थाने नमोर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाकृभ्यः इतिचत्वर्द्दसपूर्व्वोलामादिस्थितंसंस्कृतंवाक्य
मुक्कवान् ततःसएकदागुरुनूजगाद यत्सर्व्वसिद्धांतप्राकृतमस्तितत्सर्व्वंसंस्कृतंकरोमि गुरु
निसक्कं बालस्त्रीमंदमूर्षाणां नृणांचारित्रकाक्षिणां अनुग्रहायतत्त्वज्ञैःसिद्धांतःप्राकृतःकृतः १
अतएवंजल्पतस्तवमलप्रायश्चित्तंलग्नमित्युक्कागच्छद्भिःकृतःततःसंघेनागत्यविज्ञप्तिःकृतास्त्रि

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजीद्दारात्व्यसंग्रहालय

यंत्रनावक्रः यतः पावयणी१ धम्मकही२ वाई३ नेमित्तिउ तवस्सीय४ विज्जाह सिद्धोय५ कवी
ह अहेवय नाव्गाजलिया १ अतोगछाछद्दिनिकिरणीयः अत्यंतेक्रियमाणेगुरुनिस्संकं यदा१
अक्षादत्रृपानूत्रतिबोधंजेनानूकरिष्यति तदागछमध्येलास्यामोनान्यथेत्युक्तं ततः सचिंत्य
स्योक्तंचिंतीगतः तत्रैकदाअश्वघातनार्थंगछताश्रीविक्रमनृपेणरथांतरेगछंतः संतः सिद्धसे
नाचार्याःदृष्टाः केरूयमिति आचार्यैरुक्तं वयंसर्वज्ञपुत्राः ततोराज्ञामनस्येवनमस्कारःकृतः ततः
आचार्यैधर्मलाभोदत्तः राज्ञोक्तं कस्मैधर्मलाभोदीयते आचार्याआज्ञाःयेनास्माकंनमस्कारःकृतः
तः तस्मैधर्मलाभःदत्तः ततोराजासंतुष्टःधर्मलाभइतिप्रोक्ते दूरादुल्लिखपाणये सूरयेसिद्ध से
नाय ददौकोटिंनराधिपः १ पुनःश्रीकदाश्रीसिद्धसेनाचार्यः श्रीविक्रमनृपस्यनवीनंश्लोकंच
कृष्टयंकृत्वाराजद्वारेगतःप्रतीहारंमुखेनेत्यवदत् दिदृक्षुर्निद्वारायातो द्वारेतिष्ठतिवारितः
एतत्पद्यश्लोको यद्यागछतुगछतु १ राज्ञोक्तं दीयतांदसलक्षाणि ग्रासनानिचतुर्दशस
त्पत्तश्लोक यद्यागछतुगछतु २ ततोनृपसमीपंगतः श्रीविक्रमःपूर्वाभिमुखःसिं १
हासनेउपविष्टोऽभूत् तत्रैनेकंश्लोकंपठितं आकृतेतवनिस्वानं स्फुटितेशिखरद्वयेगलि
तेतस्मियानेत्रे राजंश्चित्रमिदंमहत् १ इतिश्रुत्वाराजादक्षिणाभिमुखःउपविष्टःमनसिचिंति

तंचपूर्वस्यांदिशोराज्यमस्मेदत्तमितिपुनः सूरिश्लोकमेकमपठत् अपूर्वेयंधनुर्विद्या नवतासि
द्धिताकुतः मार्गलोघःसमन्येति गुणोन्यातिदिगंतरं २ ततोनृपपश्चिमादिशाभिमुखोभूत्वाउ
पविष्टः पुनःसूरिणाश्लोकमेकंपठितं सरस्वतीस्तिनावक्त्रे लक्ष्मीःकरसरोरुहे कीर्त्तिःदिं
क्षुपितारात्रन् येनदेशांतरंगताः ३ ततोनृपःउत्तराभिमुखोभूत्वाउपविष्टः ततःसूरिणापुनः
श्लोकमेकंपठितं सर्व्वदासर्व्वदोसीति मिथ्यासंस्तूयसेबुधैः नास्योलेनिरेष्टं नवक्षःपरयो
षितः ४ ततोनृपःसिंहासनादुत्थायचतस्रणामविदिशांराज्यंददौ ततः सूरिणोचे ममरा
ज्येनकिमपिकार्यंनेतदत्वंकिंयाचसे आचार्यैरुक्तं यदहमागछामि तदाममोपदेशःश्रोत
व्यःराज्ञोक्तंएवंभवतुमस्तं ततःसिद्धसेनाचार्यःस्वस्थानंगतः अन्यदाएकदामहाकालप्रा
सादेगत्वाशिवपिंडिकामुपरिपादेकृत्वासंस्तवंनिर्द्दोसंस्तावितोऽस्थौ तदालोकेगत्व २
राजाविज्ञप्तःस्वामिनूकश्चिन्निद्युदागत्यशिवपिंडिकामुपरिपादेकृत्वास्तवोस्ति उल्लापितो
पनोस्तिष्ठति राज्ञोक्तंनिरूपदूरीकृत्यतां ततःराज्ञःआदेशाद्येकसादिप्रलोरेस्तामयंतिस्म
तेप्रलयाः यांतः पुरेराज्ञीनांग्रेरेलगंतिस्मकोलाहलोजातः राजापिसविस्मयः सखेदःसन्
किंजातमितिपृछतिस्मकेनाप्युक्तंस्वामिनूकश्चिद्दुर्निद्दर्मलीकालप्रसादेनाद्यते तत्प्रलयाश्च

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

त्रोंतरेलगंतितदाराजास्वयंमल्लकालयासादेगतः आचार्योदृष्टः उपलक्षितश्च दृष्टंचकिमेतत्
मल्लदेवसिरसिपादेकथंस्थापितोमल्लदेवस्तंमल्लनूदेवः स्तवनार्हः आचार्येरुक्तंमल्लदेवस्ता
त्रयएवास्तियोमल्लदेवोस्तितस्यस्तुतिमहंकरिष्यामेवंश्रूयतांसमावक्षमतयाऽऽदुत्काक
ल्याणमंदिरस्तोत्रंकर्तुमारेभे एकादशेऽहनेकाग्रेक्रियमाणेभूकंपानंतरंधूमनिर्गमेलिंगनेदा
भूर्वंतेजः पुंजेप्रसरतिश्रीपार्श्वनाथोधरणेंद्रसहितःप्रकटीबभूव आचार्यस्तोत्रंपूर्णीकृत्वा प्र
जगौ अयंहिश्रीपार्श्वः पूर्वंमित्रेत्यनयाश्रेष्ठिनासकृतश्रयंतीसकुमालस्तेनमल्लकालानि
क्षनेनस्वपितुर्नलिनीगुल्मविमानगमनकायोत्सर्गस्थानेनमंत्रप्रसादंकारयित्वाप्रतिष्ठापितः
कियत्यपिगतेकालेमिथ्यादृष्टिभिःस्तंभंतरितंकृत्वासद्धलिंगंस्थापितं अथनामंतत्स्तुत्वा
श्रीपार्श्वनाथःप्रकटोबभूव ततःश्रुत्वाविक्रमराजःश्वेतपिप्रमोदमुद्वहन्नः श्रीपार्श्वनाथप्रासा
दनंकागारेपूजादिमयार्थंस्तंभामानूदंदैवेनभ्रश्रीविक्रमनृपआचार्यसमीवेसम्यक्त्वंगी
चकारजैनश्रावकोजातः ततःसिद्धसेनाचार्यैस्तदनुवर्तिनोप्यष्टादशराजानःप्रतिबोधिताः
ततःस्तस्यगुणगणरंजितेनश्रीविक्रमराज्ञासकखासनंदत्तंतत्राधिरूढःसन्नत्यंतराजनव
नंप्रयाति तदाकृष्टवादिगुरुणाश्रुतंचिंतितंचसिद्धसेनाचार्योऽष्टादशनृपानूप्रतिबोधयि

२

ङ्गतोभूत् यद्युतसोप्यारंनेममः तदाहंतत्रगत्वातंप्रतिबोधयामीतिविचिंत्योक्तंयोगतः त
त्रसकखासनवादकरूपंविधायस्थितः यदासकखासनमारुह्यराजनवनंप्रतिचलितः त
दाकृष्टवादिगुरुरेकस्यायानवादकस्यस्कंधेलग्नः दृष्ट्वाचूर्णंमंदंमंदंचलति तदासिद्धसेनाचार्यः
आह भूरिभारनराक्रांतःस्कंधः किंनवबाधति बाधतीतिआत्मनेपदस्थानेपरस्मैपदमित्यप्र
क्षोगर्वेणनक्षांतः तदाकृष्टवादिनिसकंनतथावाधतेस्कंधे यथाबाधतिबाधते २ इतिश्रु
त्वासचमस्कृतः कोयमिति ततोदृष्ट्वादिगुरुंज्ञात्वासकखासनाऽवतीर्यपादयोःपतितः उक्तं
च क्षम्यतांममापराधमिति ततोगुरुभिःप्रतिबोधसंघसमक्षंगच्छमध्येगृहीतः एवंमल्लप्रबंधके :
श्रीसिद्धसेनाचार्यैःकृतमिदंश्रीकल्याणमंदिरस्तोत्रंतस्यव्याख्यालेसःप्रारभ्यते कल्याणमंदि
रमुदारमवद्यभेदि भीताभयप्रदमनिंदितमंघ्रियुग्मं संसारसागरनिमज्जदशेषजंतु पोतायमा
नमभिनम्यजिनेश्वरस्य १ यस्यस्वयंसुरगुरुर्गरिमांबुराशेः स्तोत्रंसुविस्तृतमतिर्नविधातुमी
र्विधत्तेतीर्थेश्वरस्यकमठस्मयधूमकेतोः तस्याहमेषकिलसंस्तवनंकरिष्ये २ अथकाव्य
व्यस्यव्याख्या किलइतिसत्ये एषः अहंश्रीसिद्धसेनदिवाकराचार्यस्तस्यतीर्थेश्वरस्यती
र्थंश्रुतविधिसंघस्तस्यईश्वरस्तस्यतीर्थेश्वरस्यसंस्तवनंस्तोत्रंकरिष्ये किंविशिष्टस्यतीर्थं।

सुरस्यकमठस्यमर्थ० कमठस्यदृसनवनिबद्धं वैरनावस्यअसुरनिकायमेघमालिदेवस्यय: स्मयो
गर्व्वस्तस्यधूमकेतुर्नामासउच्छ: सन्निस्वोवाग्रह: यथाकिलधूमकेतुर्दि: सनूउपद्रवाय्यविनाग्र
कदुस्थर्थ: यथाधूमकेतु: अग्नि: प्रज्वलतानूविनासनात् तस्यकस्यस्तोत्रं विधातुं कर्तुंस्क
रगुरुर्हरिस्यतिस्वयंनविद्वान्समर्थ: किंविशिष्ट: सकरगुरु: सकविस्तृतमति: सकअतिशये
नविस्तृताविस्तरंप्राप्तामतिर्बुद्धिर्यस्य सकिंविशिष्टस्यस्यगरिमांबुरासे: गुरोर्नीवोगरिमाग
रिमणोअंबुरासि: गरिमांबुरासि स्तस्यमहिमासमुद्रस्येत्यर्थ: किंकृत्वाजिनेश्वरस्यतीर्थंकर
स्यअंघ्रियुगंचरणयुगंअनिनमनत्वा किंविशिष्टंअ घ्रियुगं कल्याणमंदिरं कल्याणानां
समस्तमंगलानांमंदिरंगृहंस्थानमित्यर्थ: उन: किंविशिष्टंउदारंस्फारंमहांतं अथवानन्यानां
मनोवांछितार्थप्रदानात् उदारंदातारंउन: किं अवद्यंनेदि अवद्यंअसत्यंनिनशिषंनयती
तिअवद्यनेदितत्उन: किंभूतानांसंसारनयत्रस्तानांअनयंनयानावंमोदंद्यापकर्षणेदद
तीतिनीतानयप्रदंउन: किं अनिंदितंश्लाघ्यंअनूसंअकमात्रस्यापिदोषस्यासंनधात् अनिं
दनीयंउन: किंभूतंसंसार० संसारएवसागर: समुद्रस्तत्रनिमज्जंतोडुबंतोयेनिश्चेष्टा: समस्ता
जंतव: प्राणिन: तेषांपोतायमानंपोतइवाचरतूपोतायमानंप्रवहणउल्पमित्यर्थ: ३ सामान्य

तोपितवर्ण्यंविशेषस्वरूपमस्माद्दृशा: कथमधीसनवंत्यधीशा: दृष्टोपिकौशिकश्चिन्नदिवा
बोधे रूपंप्ररूपयति किंकिलघर्मरश्मे: २ अथान्वय: हेअधीश अधिक: उत्कृष्ट: ईशा:
स्वामीअधीतस्तत्संबोधने हेअधीसहेस्वामिनूअस्माद्दृशा: अस्मत्सदृशा: मंदबुद्धय: उस्वा:स २
मान्यतोपिविशेषंविनापितनूस्वरूपंवर्णयितुंकथयितुंकथंअधीशा: समर्था: भवंतिअपितु
दृष्टांतमाह यदिवाअथवाकौशिकश्चिन्न: कौशिकस्यश्चिन्नुब्रह्मिक: घर्मरश्मे: सूर्यस्यबिंबं
भास्करबिंबस्वरूपंकिंप्ररूपयतिकथयतिअपितुन किंविशिष्टेकौशिं० दृष्टेविदृढहृदयत्वे
नत्रगलूनोपिउन: किं० दिवांध: दिवादिवसेअंध: दृक्चक्षुर्दिवसेनप्रपश्यतीतिप्रसिद्धं २ मम
कावार्त्तातेचलज्ञान्यपिकेवलज्ञानेनजानन्नपिजिनगुणानूवक्तुंनद्दमीहतइत्यत्राह मोहक्षयाद
नुभवन्नपिनाथमर्त्यो नूनंगुणानूगणयितुंनतवक्षमेत कल्पांतवातवयसःप्रकटोपियस्मा न्मी
यत केनजलधेर्नुरत्नराशि: ४ हेनाथनूनं निश्चितंमर्त्येमनुष्यास्तवगुणानूगणयितुंसंख्यानेतुं
प्रापयितुंनक्षमेतनसमर्थोभवेत्मर्त्य: किंकुर्वन् मोहक्षयात् मोहनीयादिकर्मक्षयात् अथवा
अज्ञानक्षयात् अज्ञानविनाशात् अनुभवन्नपिजानन्नपिगुणानितिविशेष: एतदेवदृष्टांतेनाह ५
नमुडुपतिप्रेक्षेयस्मात्कारणान्नजलधे :समुद्रस्यरत्नराशि: रत्नभुज: केनउरुक्षेणमीयेतसंख्या

येतऽपिचुनकेनापिकिंविनिष्टस्यजलधेःकल्पांतेकल्पांतेयुगांतेप्रलयकालेवांतंविद्धितंतच्छि
तंपयोजलंयेनसकल्पांतवांतपयास्तस्यकल्पांतवांतपयास्तस्यकल्पांतवांतपयसः युगांतमुद्भा।
लस्येत्यर्थः किंविनिष्टोरत्नराशेःप्रकटोपिप्रत्यक्षालोक्यमानोपि ४ यद्यपिनगवतोगुणाः असं
ख्याःवक्तुमशक्यास्तथापिनक्तिंचिन्नात्मसत्त्यनुसारेणस्तोष्यामीत्याह अशुद्धतोस्मितवना
थजनाश्रयोपि कर्तुस्तवंलसदसंख्यगुणाकरस्य बालोपिकिंननिजबाहुयुगंवितत्य विस्तीर्ण
तांकथयतिस्वधियांबुराशेः ५ तेनाथअहंजनाश्रयोपिमूर्खचित्तोपिअज्ञोपिनवस्तवंस्तो
त्रंकर्तुंअशुद्धतोस्मिसावज्ञनोजातोस्मिकिंविनिष्टस्यतवलसदसंख्य० असंख्याश्चतेगुणा।
श्चअसंख्यगुणाः लसंतोदेदीप्यमानाश्चतेअसंख्यगुणाश्चलसदसंख्यगुणास्तेषांआकरःस्थानंत
स्य० स्यादाकारःखनिःखानिरित्यभिधानचिंतामणिः अमुमेवार्थंदृष्टांतेनदृढयति बालोपि।
नास्मरपिनिजबाहुयुगंआत्मनुजघ्यंवितत्यविस्तार्यस्वधियास्वबुद्ध्याकृत्वाअंबुराशेःसमुद्रस्य
विस्तीर्णतांविस्तारतांकिंनकथयति अपितुकथयत्येवयथाबालःस्वबाहुयुगंविस्तार्यसमुद्रस्य ४
विस्तारंकथयंतियदेतावान्समुद्रइतितथाहमपितवस्तवंकर्तुंप्रवृत्तोद्यमोस्मीतिभावः ५ पूर्वो।
क्तदृष्टांतस्यैवार्थंदृढयन्नाह येयोगिनामपिनयांतिगुणास्तेवेस वक्तुंकथंनवर्तितेशममावका।

नाः जानातदेवमसमीक्षितकारितेयं जल्पंतिवानिजगिरानुपहितोपि दृ ष्टेर्नालेखामिनूत्नेतव।
गुणः योगिनामपिरत्नत्रयस्वरूपयोगाराधनेनसमुत्पन्नज्ञानानामपिवक्तुंकथंचिन्नयांतिनगच्छंति
वाचोगोचरतांनप्राप्नुवंतितेषुगुणेषुविषयेममश्रवकाश्रवेशः कथनस्यात्किंःकथंनवर्ति अपि
तुन तत्तस्मात्कारणात्एवममुनाप्रकारेणार्हयंप्रस्तुतस्तुतिविषयाअसमीक्षितकारिता आ।
विचार्यविधायितायाजाता असमीक्षितं अविचारितंकरोतीतिअसमीक्षितकारीतस्यभावोअस
मीक्षितकारिताअनकारोपियत्स्तुतिक्रियतेतत्अविचार्यैव वाअथवायद्विलोपिमनुष्या।
नांषयानाश्रितमशक्याः अपिकिंनिजगिरास्वभाषयानजल्पंतिअपितुजल्पंतेवेतिनाविचार्यकृ
रिता यथापक्षिणःस्वभाषयाकूजंतिजल्पंतितथाहमपिस्तोत्रंप्रवृत्तस्तुतिभावः दृ अथभगवत्
स्तोत्रस्यभगवन्नामग्रहणस्यचमाहात्म्यमाह आस्तामचिंत्यमहिमाजिनसंस्तवस्ते नामापियाति।
नवतोशजगंतिसीत्रातपोपहतपांथजनान्निदाघे प्रीणातिपद्मसरसःसरसोनलोपि ५ हेजि
नेतेतवसंस्तवःस्तोत्रंआस्तांदूरेतिष्ठतु किंतुनवतःस्तवनामापिश्रीपार्श्वनाथप्रत्यक्षनिक्षनमपिष्ट
क्षीतंसत्नवतःसंसारात्जगंतित्रीलिविश्वानिपातिरक्षतिकिंविनिष्टःसंस्तवः अचिंत्यमहिमा
अचिंत्यश्चेनचित्तमशक्योमहिमामाहात्म्यंयस्यस तत्रदृष्टांतंदर्शयति पद्मेसरसिलक्षितंसरःप

सरः तस्यपद्मसरसः पद्मतडागस्यजलंआस्तां किंतुसरसः रससहितः सूक्ष्मजलसीकरयुक्तोऽत्र
निलोपिवायुरविनिदाघेग्रीष्मकालेतीव्रातपोपहतपांथजनानूद्वीलातिसंतोषयति तीव्रेणअक्षिको-
नअसह्येनआतपेनसूर्यकिरणतापेनउपहतावाकुलीकृताये पांथजनाः पथिकास्तीव्रातपोपहृ-
तपांथजनास्तानूआश्वासयतियथापद्मसरसोवायुरपिपथिकानूद्वीलातिजलस्यैकावार्त्तां
थातवनामापिजगतिपात्रस्तोत्रस्यैकावार्त्ताकथ्यते ७ अथस्वामिनोध्यानस्यमाहात्ममाह छ
द्मस्थेत्वयिविनोऽस्थिरीभवंति जंतोःक्षणेननिविडाअपिकर्मबंधाः सद्योभुजंगममयाइवम
ध्यभाग मभ्यागतेवनशिखंडिनिचंदनस्य ८ हेविनोदेस्वामिनूत्वयिछद्मस्थैर्नछद्यतेइति
छद्मस्थस्तस्मिनूछद्मस्थैर्नछद्यमध्यगतेसतिजंतोःजीवस्यनिबिडाःसघनाअपिकर्मबं-
धाजीवप्रदेशैःसहकर्मणोयेसंबंधाःक्षणेनतत्क्षणात्शिथिलीभवंति अस्थिथिलाः शि
थिलाभवंतिशिथिलीभवंतिनिबिडतांपरित्यज्यशिथिलतांभजंति तत्रदृष्टांतमाह वनशिखं-
डिनिवनमयूरेवनस्यमध्यभागमध्यवर्त्तेअभ्यागतेसतिअभ्यागतेसतिसद्यस्तत्कालंचंदनस्यचं ५
दनवृक्षस्यभुजंगममयाः सर्पमयाः बंधाइवसर्पवेष्टनानीवयथामयूरेवनमध्यगतेसतिचंद न
स्यसर्पवेष्टनानिशिथिलीभवंतितथात्वयिहृदयमध्यवर्त्तमानेसतिसद्यस्तत्कालंजंतोः कर्मबं-

अशिथिलीभवंति ९ अथस्वामिदर्शनस्यमाहात्म्यमाह मुच्यंतएवमनुजाःसहसाजिनेंद्र रौद्रै
रुपद्रवशतैस्त्वयिवीक्षितेपि गोस्वामिनिस्फुरिततेजसिजसिदृष्टिमात्रे चौरैश्वाशुपक्षवः प्रप
लायमाने एव्वा० हेजिनेंद्रजिनासामान्यकेवलिनस्तेषांद्रंद्रो जिनेंद्रस्तत्संबोधनेहेजिनेंद्रत्वयि
वीक्षितेअपिदृष्टमात्रेअपिसतिमनुजाः मनुष्याः सहसाशीघ्रंतत्कालंरौद्रैर्नयानकैरुपद्रव-
शतैः उपद्रवानांकष्टानांशतानिशतसंख्यानिउपद्रवशतानितैः मुच्यंतएवपरित्यजंतएव त्व
यिदृष्टमात्रेमनुष्याणांउपद्रवशतानियांतीत्यर्थः अत्रदृष्टांतः गवांकिरणानांस्वामीतस्मि
न्गोस्वामिनिसूर्येयथागो दृष्ट्वास्वामीगोस्वामीभूयःतस्मिन्गोस्वामिनिनृपे यथागवांधेनूनां
स्वामीरक्षिकोगोस्वामीतस्मिन्गोस्वामिनिगोपालकेदृष्टमात्रेसतिआशुशीघ्रंचौरैः पक्षवइव २
यथागोस्वामिनिदृष्टेसतिचौरैः पक्षवोगोमहिष्यादयोमुच्यंतेतथेत्यर्थः किंविशिष्टेगोस्वामिनि
स्फुरिततेजसिस्फुरितंप्रकाशमानंसमयेजगत्त्रयकालयोर्यस्तेजसिकेवलज्ञानतया विस्तृतंतेजोयस्यसःस्फुरिततेजास्त
स्मिन्स्फुरिततेजसियथास्फुरितंसर्वत्रास्खलितंतेजःप्रतापोयस्य यथास्फुरितंतेजोबलंयस्यस
स्फुरिततेजास्तस्मिन्स्फुरितेजसिकिंविशिष्टेश्चौरैः प पलायमानैः नितरांनष्टैः ए वंन
स्वामिध्यानस्यमाहात्म्यमाह त्वंनाथेजिनकथंनयंतएव त्वामुद्यंतंहृदयेनयेऽनुरंतः

यद्यद्दृतिः स्तरतियद्भलमेषतूल मंतर्गतिस्यमसतसकिलानुनावः ९ ते जिनजयतिरागादीमिदृतिजि
नः तस्यामंत्रणंहेजिननविनांप्राणिनांसंसारजीवानांलंकर्थंतारकः तारयतिसंसारसागरेदृतितारक :
ततस्तवनाकर्लंकर्थंघटते यद्यस्मात्कारणात्तत्तएवनवि नःसंसाराश्रिमुत्तरंतःसंतो हृदयेन त्वां
उद्वहंतिअतस्त्वंकर्थंतारकः बाह्यवाहकयोर्मध्येबाह्यस्यतारकत्वासैंनवात् यथानोःस्वमध्यवर्ति
नंसुसर्षंतारयतिनसुनोस्थः सुरुषोनावंतारयति तथानन्याःस्वहृदयस्थंत्वामेवतारयंति तर्हि
त्वंकर्थंतेषांतारकःइतिविनर्द्धिः अत्रसमाधानं यद्यायुक्तोयमर्थः यत्तृदृतिश्चर्ममयीवस्त्रःजलंन
द्यादेतरति किंजदृतिसत्येनूनंनिश्चितंसएषत्वद्धोऽतर्गतिस्यस्वमध्यवर्त्तिनः मरुतःयवनस्य
अनुनावःअनावोनवहतेः यथादृतेर्मध्यगतोवायुर्दृतेस्तारकस्तथात्वंनविकहृदयस्थोनविवि
नांतारकः जोव्यतेदृतिकिमप्ययुक्तंन ९ अथरागद्वेषवानूदेवोनस्यादितिकाश्रयेणस्वामिनो
नीरागत्वंनिर्दूषणत्वंचाह यस्मिन्नूदरवृत्तयोविदुतप्रनावा सोपिलयारतिपतिःहृषितःहृषेण वि
ध्यापिताऽतनुजःपयसाथयेनपीतंनकिंतदपिकुर्दरधामवेन ११ हेस्वामिन्ययस्मिन्नूरतिपतौउदरवृ
त्तयोविदुरादयोविदुरहरिविरंचिप्रमुखाअपिदेवादुतप्रनावाजातः गतानुनावागतशक्तयोबभूव
युः दुतःबंधितःप्रनावोयेषांतेदुतप्रनावाः अथतियेनकामेनहरादयोदेवाविजिताइत्यर्थः सोपि

रतिपतिः कामस्त्वयाहृषितःहृयंनीतः उक्तोप्यर्थेदृष्टांतंविनाप्रतिनासते दृढतराय
थेतिदृष्टांतोयत्पासेयेनपयसापानीयेनऽऽर्द्रतनुलोऽग्नयोबऽऽर्द्रवचनाद्गुरवोऽग्नयोविध्यापिताःशमय
मिताः तदपिपानीयंऽऽर्द्रधामवेनऽऽर्द्रस्वनावेनविनाकिंनपीतंऽपिबीतमेवऽऽर्द्रधाम
सोमवच्चऽऽर्द्रधामवेनयथायेनपयसाऽग्नेऽग्नयःविध्यापितानिर्वापितातदपिपयः सुमुद्रेगतंसत्
वमवानलेनपीतंशोषितमित्यर्थः तथायेनकामेनहरिहरादयोजिताः सोपिकामःत्वयाजिनदृष्टुपनय :
अस्मिन्नूदृतेक्रियमाणेश्रीपार्श्वनाथस्यूर्त्तिःप्रकटीनवेतिप्रसिद्धिः ११ स्वामिन्नल्पगरिमाणमपि
प्रपन्नास्त्वांजंतवः कथमहोहृदयेदधानाजन्मोदधिंलघुतरंत्यतिलाघवेन चिंत्योनकैतमरतांयदिवाप्रना
व १२ नावे हेस्वामिन्प्रपन्नाःस्वामिनंश्रिताःजंतवःप्राणिनः अल्पगरिमाणंअतिबऽऽर्द्रोद्धिमान
मपित्वांहृदयेदधानःधारयंतःसंतः अहोदृत्याश्चर्येलघुसीघ्रंयथास्यात्तथाअतिलाघवेनस्तोकस्या
पिनारस्यानावादतिलघुत्वेनजन्मोदधिंनवसमुद्रंकथंतरंतीत्याश्चर्यं अल्पगरिमाणंअतिगरिष्ठं
अधिकनारंत्वांहृदयेदधानाःसंतोमनागपिनारहरिलेनसंसारस मुद्रंतरंति यद्वातिनारयुक्तो
नयन्निसतरीत्वमद्मोनवतियदिचेतिसमाधानेहेसंजृतिनिश्चितंमरतांमरुन्नावानांजगत्त्रयेपि
पऽऽर्द्रधानांप्रनावोमहिमाचिंत्योनचिंतयिष्यंश्चक्रोनमरतांमालत्पंमनस्मापिकृत्वाचिंतयिष्यंनसक्त

तेऽस्यर्थः यतोऽतिनाशयुक्तानामपि स्वप्नभावात् सर्वथानाशरहितं यथाभवति तथाताश्यंतीति १
२ क्रोधस्त्वयायदिविनोऽथर्मनिरस्तो ध्वस्तास्तदावतकथंकिलकर्मचोरा लोभस्त्वयात्रयदिवा
स्त्रिसिरायिलोकेनीलद्रुमालिधियनानिनकिंदिमानी १३ हेविनोदेस्वामिन्मूलयायदिक्रोधः
कोपः अथर्मनिरस्तःहाविनःपूर्वमेवदूरीकृतस्तदापश्चात्क्रोधंविनाबतनिश्चितंकिलइतिसत्येक
र्मचोराः कथंविध्वस्ताकथंहताइत्यर्थः कर्माण्येवचोराः कर्मचोराःतथाक्रोधंविनैवकर्मचौ
राहताइत्येवतन्मदहाश्चर्यं एतदेवदृष्टांतेनसमाधत्ते यदिवेतिसमाधाने अमुत्रलोकेअस्मि
न्लोकेस्त्रिसिरात्रयंत्रीतलनायायिदिमानीहिमसंहतिर्विधनानिकिंनक्षोभयतिनद्रवतिनप्र
क्षालयति अपितुक्षोभयत्येव असिद्धमेतत् मदहिमंहिमानीमुच्यतेकिंविशिष्टानिविधिनानिनी
लद्रुमालि नीलारुणिताद्रुमाहङ्क्षायेषुतानिनीलद्रुमालितानिं यथात्रीतलायांहिमानीवनानि
द्रवंतितथालंक्रोधरहितोपिकर्मचौरान्विध्वंससेइतियुक्तमेव १३ अथयोगिध्येयंजिनस्व१
रूपंप्रतिपादयन्नाह लोयोगिनोजिनमदात्मरूपं मन्वेषयंतिहृदयांबुजकोशदेशे
तस्यनिर्मलरुचेर्यदिवाकिमत्र दद्दास्यसंनविपदंननुकर्णिकायाः १४ लेजिनयोगिनोमह
र्षयोहृदयांबुजकोशदेशेहृदयकमलकर्णिकाविषयेमध्यभागेपरमानंदरूपंचिदानंदरूप

पंचिदानंदरूपमयंलोकाश्चेषयंतिज्ञानचक्षुषावलोकयंतीत्यर्थः परमःउत्कृष्टश्चासौआत्माचपरमा
त्मेवरूपंयस्यसपरमात्मरूपस्तंपरमात्मरूपंसिद्धस्वरूपंविलसितमित्यर्थः युक्तोयमर्थः यदिवाअथ
वाननुनिश्चितंअहोस्यपद्मबीजस्य कर्णिकायाअन्यत्कमलमध्यप्रदेशमस्तीतिस्फुटं पद
२ ..नंकिंसंनविसंनवर्तीतिसंनविअविद्यन किंतुकर्णिकेवसंनवति किंविशिष्टस्यअहो
स्यूतस्यपवित्रस्यशुभः किंविशिष्टस्यनिर्मलरुचे निर्मलाविमलारुचिःकांतिर्यस्यसनिर्मल
रुचिस्तस्यनिर्मलरुचेः त्वमपिसकलकर्ममलापगमात् पूतःप्रकटीभूतः जीवस्वरूपोअतए
वनिर्मलरुचिश्चासिअतस्तवापिहृदयकमलकर्णिकेवयोगंस्थानं १४ अथभगवद्भक्ताना
मिनगवत्स्वरूपज्ञानवंतीत्याह ध्यानाज्जिनेसभवतोभविनःक्षणेन देहंविहायपरमात्मदशांव्रजंति
तीव्रानलादुपलभावमपास्यलोके चामीकरत्वमचिरादिवधातुभेदाः १५ हेजिनेभवि
नोलोकेनवतस्तवध्यानात्स्मरणात्चिंतनात्क्षणेनक्षणमात्रेणदेहंशरीरंविहायत्यक्त्वापर
मात्मदशांसिद्धावस्थांव्रजंतिप्राप्नुवंतियेभव्यार्थाःतेप्राप्यार्थाःप्रभुसदृशाअवस्थानवंतियतस्त
स्मं वीतरागंयतोध्यायन् वीतरागोभवेद्भवी ईलिकाभ्रमरीभीता ध्यायंतीभ्रमरीयथा १ अ
त्रदृष्टांतमाह लोकेक्षुद्रइतिप्रसिद्धाभृशंबालविशेषाः तीव्रानलात् तीव्रबलोयोसौअ

नलोग्नि स्तीक्ष्णानलस्तस्मात्सुवर्णजनावंपाषाणत्वंअपास्यत्यक्त्वाअचिरान्मूस्तोककालात्स्वामी
कश्त्वमिवस्वर्णनावमिवयथाधमत्रनेदस्तीक्ष्णाग्निसंयोगात् पाषाणत्वंविलयस्वर्णनावं प्राप्नु
वंतितथाप्रालिनस्तवध्यानात्देहंत्यक्त्वासिद्धवस्थांप्राप्नुवंतीत्युपनयः १५ अतःसदैवजि
नयस्यविनाध्यसेत्वं नचैः कथंतदपिनाशयसेशरीरं एतत्स्वरूपमथमध्यविवर्त्तिनोहि
यदियंहंसमर्यतिमलनुनाव १६ हेजिननचैः नयप्रालिनिर्मम्यसशरीरस्यअंतर्मध्येसंदे
वत्वंविनाध्यसेचिंयसेतदपिनध्यानं शरीरंदेहंत्वंकथंत्वंनाशयेसे कथं इरीकरोषिनध्या
नं मुक्तिप्रापणेनशरीररहितानूकरोषीत्यर्थः यंत्रनध्यास्त्वांचिंतयंति तत्स्थानंतवनाशयि
तुं नयुक्तमिति अत्रविग्रहसहेनशरीरंश्लोक्यते कलहश्चइतिविग्रहस्यार्थद्वयवाचक
त्वात् विग्रहशब्देनार्थेनकविःशरीरनामनत्वंपरिहरन्नाह अथवेत्यर्थांतरोपन्यासेमध्य
विवर्त्तिनिःमध्येविशेषेणवर्त्ततेयः समध्यविवर्त्तितस्यमध्यवर्त्तिनोमध्यस्थस्यपुरुषस्यएतद्रू
पंमालंस्वरूपंस्वभावः यःखलुद्वयोःकयोश्चित्पुरुषयोःपरस्परंविवदतोर्विचालेमध्यवर्त्तीमध्य
स्थउभयपक्षतुल्योभवतितस्यैतदेवस्वरूपंकिंतत्स्वरूपमित्याह यत्मलनुनावामलप्रभावा
मध्यस्थाजनाविग्रहं कलहंप्रसमयंतिउपसमयंतिमध्यविवर्त्तिनोपक्षपातरहितानांविग्रह

DR. BHAU BAJI
डाक्टर भाऊदाजीद्दत्यारव्यसमारकम्
MEMORIAL

ग्रमनंयुक्तमेव त्वमपिचमध्यविवर्त्तीशरीरंसर्वज्ञोवर्त्तसेअतस्तवापिविग्रहनामनंशरीरना
मनंअर्थात्मुक्तिप्रदनंयुक्तमेव १६ आत्मामनीषिभिरयंखलुनेदबुद्धा ध्यातोजिनेंद्रभवत
स्तवस्वभावः पानीयमप्यमृतमित्यनुचिंत्यमानं किंनामनोविषविकारमपाकरोति १७
हेजिनेंद्रमनीषिभिःपंडितैः अयंआत्माजीवस्तवनेदबुद्धात्वयासहत्वत्तोवाअनेदः वै
कंतस्यबुद्धिस्तवनेदबुद्धिः यथात्वयिअनेदबुद्धिः अभिन्नस्वज्ञानंतथात्मनेदबुद्धा ध्या
तोध्यातः सन्चिंतितःसन् इहजगतिभवत्स्वभावः भवत्सदृग्प्रभावोभवतिअयंजीवस्तवि
धचिंत्यमानः त्वत्सदृग्महिमावानुभवतीत्यर्थः तत्रदृष्टांतमाह पानीयमपिजलमपिअ
मृतंइत्यनुचिंत्यमानंसंचिंत्यमानंनामदुष्टिको मलामंत्रलेपसिद्ध्यर्थंवा किंविषस्यविकारंविषो
त्पत्तेर्नोअपाकरोति मदूरीकरोतिअपितुअपाकरोत्येवयतः पानीयंश्वेतवर्णध्यानेन क्ष
मृतमितिसंचिंत्यमानंअथवामलिमंत्रादिभिःसंस्कृतंपरिजप्तंपानीयंअमृतबुद्ध्याचिंतितं
सन्विषोत्पन्नविकारंदूरीकरोतिप्रसिद्धमेतत् उक्तंच सियवणेविसहरलमिति १९ अ
थान्यदर्शनीयैरविनाभावेतरकल्पनयावीतरागएवदेवोध्यानोस्तीत्याह त्वामेववीततमसंपर
वादिनोपि नूनंविनोदरिद्रादिधियाअपन्ना किंकाचकामलिनीसमितोविभांखोनोग्रह्य

DR. BHAU BAJI
डाक्टर भाऊदाजीद्दत्यारव्यसमारकम्
MEMORIAL

तेविविधवर्णविपर्ययेण १८ माठे हेविनोहेस्वामिनूनूनंनिश्चितंयश्वादिनोपिपरतीर्थिकश्वा
पिवादिनोहरिहरादिधियाविघ्नमहेसत्रत्यबुध्याकृत्वात्वामेवनवंतंएवप्रपन्नाआश्रिताः अन्येतेषे
वसांस्वंनेयाधिकादयोनामांतरश्वरवर्तेनत्वामेवाराधयंतीतिनावःकिंविशिष्टंत्वांवीततमसंवी
तंगतंनमस्तमोगुणंरागद्वेषादिरूपंयस्यसवीततमास्तंवीततमसंरागद्वेषरहितमित्यर्थः युक्तोया
मर्थः हेईसकाचकामलिनिः काचकामलोरोगोयेषांतेकाचकामलिनस्तैः काचकामलिनिः कमल
व...रोगयुक्तैः पुरुषैः सितोविश्वेतवर्णोविद्रुमःकंबुर्विविधवर्णोविपर्ययेण विविधाश्चनानाप्र
काराश्चतेवर्णाश्चनीलपीतादयश्चविविधवर्णास्तेषांविपर्ययः परावर्तैः विविधवर्णविपर्ययस्तेननी
लपीतादिवर्णेपरावर्तेनकिंनगृह्यतेअपिटगृह्यतएवयथाकमलवातरोगयुक्ताः पुरुषाःधवलमपि
शंखंश्यामीतः संखः श्यंनीलसंखःइतिवर्णंचिंतयंतेवान्यतीर्थ्यावीततागमत्वांश्रयंतिहिः श्यं
तरःइतिबुध्याराधयंतीत्यर्थः १८ श्रीशनिःकाव्यैः अष्टमलप्राप्तिलग्नेसूचनकारजगर्वस्तोति
यशः श्रीकहहाः१स्करखप्पदृष्टिः२ दिव्यध्वनिश्चामर४ मासनंवय३पंमलंदुंदुभिश्छ१ रातप
त्रंछ सप्तप्राप्तिलग्नेलिखितेश्वरालं १ तत्रप्रथमंश्रीकहहातिसयमाह धर्मोपदेसमयेध
मविघ्नजनोनवतितेतस्थश्रीकः श्रयुक्तेदिनपतौसमहीरुहेपि किंवावि

बोधमुपयातिनजीवलोकः १९ हेस्वामिनूधर्मोपदेसमयेधर्मोस्पउपदेसः धर्मोपदेशः धर्मोपदे
सस्यसमयः प्रस्तावस्तस्मिनूधर्मोपदेसमयेधर्मोदेसनावसरे तवसविघ्नजनावातत्तवसामीप्यत्र
नावात्जनोलोकश्चेतनावानूजंतुरितिछत्र किंतुतस्थरश्चिहीपिअप्रकचेतनोपिअशोकोनवतिय
दितस्थश्शोकोनवतितत्तनमलोकस्यकावार्ता हहास्तनाम्नाअशोकोनवति जनस्कअशो
काः शोकरहितोनवतीत्यर्थः इदमेवकाव्यंसमर्थयति नाअथवादिनपतौसूर्येअस्तमु
पेतेसतिसमहीरुहेपि महीरुहेहहेः सदृवर्तमानःसमहीरुहःवृक्षादिसहितोविजीवा
लोकोविघ्नंसमस्तसंसारंकिंविबोधंविकासंनवपयातिनप्राप्नोतिअपितुप्रकाशंउपयात्येव य
थासूर्योदियेकेवलंलोकएवनिद्रांविलयविबोधंनउपयाति किंतुवनस्पतयोपिपत्रसंकोचादि
लक्षणंनिद्रामपह्नयविबोधंविकासंप्राप्नुवंतिसथातवसामीप्यात्केवलंनविकलोकएवाशोको
नवनिकिंतुवृक्षोप्यशोकोभवतीत्यर्थः एष अशोकवृक्षलक्षणंप्रथमंप्राप्तिलग्नेतिसयंदर्शका
स्करकुसुमवृष्टिलक्षणंद्वितीयंप्राप्तिलग्नेतिसयमाह चित्रंविनोकथमवाङ्मुखवृंतमेव विक
चकएतत्तवसिरलास्करखप्पदृष्टिःअधोवरेस्कमनसोयदिवामुनीस गछंतिनूनमधएवहिबंधना
नि २० हेविनोहेस्वामिनूअसिरलासघनास्करखप्पदृष्टिर्देवैःकृतापुष्पाणांवृष्टिःविकचकसमं

तात्सर्वतः अधोमुखहृतएवअधोमुखंअधोमुखंहृतंतप्रसर्वबंधनंयत्रतत्एवंयथास्यात्तथात्अ
धोमुखहिंटएवपतंतिगगनादाकाशान्भूमौनियंतेतिएतच्चित्रंआश्चर्यं यदिवेतिसमाधानेहेमु
नीसमत्वंतेतत्त्वमितिमुनयस्तेषांमुनीनांईशःस्वामीमुनीसस्तस्यामंत्रणंहेमुनीश्वरोचरेतवप्र
त्यहेअर्थोत्रवसमीपेस्कस्कष्टुंशक्नोन नमनोयेषांतेस्कमनसःस्तेषांस्कमनसांशोभनचित्तानांअर्थात्
मुक्तयालिनांयस्कमनसांदेवानांवाबंधनानिकर्माद्यंतरबंधनानिनिगमादिबाह्यबंधनानिच
नूनंनिश्चितंक्रियस्मात्अधएवअधस्तादेवगछंति यांतिसृष्टिंत्राप्नुवंतिमासंयांतीत्यर्थः ।
शुष्काएवपत्रिहिनाम्नास्कमनसःशोभंतेअतस्तासामपिबंधनानिछिंदानित्वदग्रेअधोमुखानि
नवेतीतिनायुक्तंकिंत्वयुक्तमेव श्वे अथहेमुनिलक्षणंतृतीयंप्राप्तिलक्षणंआहस्नानेगंगा
रूपहृदयोदधिसंनवायावीक्षणंतवगिरःसमुद्रोयंतिवीक्षायतःपरमसंमदसंगनाजो ।
नयाव्रजंतिनरसाप्यजरामरत्वं श्वाहे हेस्वामिन्यत्नवगिरस्तववाण्याःवीक्षणंतआमृत
त्वंसमुद्रोयंतिश्लोताराःकथयंतितत्स्नानेयुक्तं यत्नववाणीश्रवणादपिवअजरामरत्वंनवसतस्तववाण्यायदमृतत्वंकथयंतितत्
युक्तमेव किंविशिष्टान्नवाःपरमसंमदसंगनाजःपरमःश्रेष्ठःयोसोसंमदःआनंदःस्तेन
जंतीतिपरमसंमदसंगनाजः अर्थात्चित्तानंदस्वरूपानवंति श्र अथवामरत्वलक्षणंचतुर्थंप्रा
प्तिलक्षणंनिरूपयमाह स्वामिन्स्कदूरमवनम्यसमुत्पतंतो मन्येवदंतिस्कचयःस्करचामरोधा यस्मेन
तिंविदधतेमुनिखंगवाय तेनूनमूर्ध्वगतयःखलुस्कहंसावाः श्र्वाहे हेस्वामिन्अलंएवंमन्येएवंजाना
मि स्करचामरोधाःस्कंधेविजितचामरसमूहाःस्कइरंअतिसयेनअवनम्यनीचैर्भूत्वाऽधोनत्वापश्चात्
समुत्पतंतःसम्यगूर्ध्वंनभसिगछंतःउच्चैरुछलंतःसंतःइतिवदंतिकथयंति किंविशिष्टाःस्करचाम
रोधाःस्कचयःपवित्राःनिर्मलाइत्यर्थः किंवदंतीत्याह येनरा असौउत्पक्षायमुनिखंगवायमुनिप
क्षिनायश्रीपार्श्वनाथायनतिंनमस्कारंतत्रमंविदधतेऊर्ध्वंयांति नूनंनिश्चितंखलुवाक्यालंकारेतेनरा
ऊर्ध्वगतयोभवंतिऊर्ध्वउच्चोमुक्तिलक्षणागतिर्येषांतेऊर्ध्वगतयः ईदृशाभवंति किंविशिष्टास्तेशु
द्धनावाःशुद्धोनिर्मलोनावःस्वभावोयेषांतेसुद्धनावाः यथावयंएतंनत्वाऊर्ध्वगतयोभवामः तथा

णात्नत्वाःनविकपालिनःतवगिरंपीत्वाकर्णांजलिभिर्निपीयआस्वादरेणश्रुत्वातरसाविवेगेनशीघ्रम
प्यजरामरत्वंजरामरणरहितत्वंअर्थात्सिद्धत्वंव्रजंतिप्राप्नुवंति अत्रोपियःकश्चिद्दृतंविवक्षितोऽ
जरामरोभवतितववाणीश्रवणादपिवअजरामरत्वंभवतस्तववाण्यायदमृतत्वंकथयंतितत्
युक्तमेव किंविशिष्टान्नवाःपरमसंमदसंगनाजःपरमःश्रेष्ठःयोसोसंमदःआनंदःस्तेन
जंतीतिपरमसंमदसंगनाजः अर्थात्चित्तानंदस्वरूपानवंति श्र अथवामरत्वलक्षणंचतुर्थंप्रा
प्तिलक्षणंनिरूपयमाह स्वामिन्स्कदूरमवनम्यसमुत्पतंतो मन्येवदंतिस्कचयःस्करचामरोधा यस्मेन
तिंविदधतेमुनिखंगवाय तेनूनमूर्ध्वगतयःखलुस्कहंसावाः श्र्वाहे हेस्वामिन्अलंएवंमन्येएवंजाना
मि स्करचामरोधाःस्कंधेविजितचामरसमूहाःस्कइरंअतिसयेनअवनम्यनीचैर्भूत्वाऽधोनत्वापश्चात्
समुत्पतंतःसम्यगूर्ध्वंनभसिगछंतःउच्चैरुछलंतःसंतःइतिवदंतिकथयंति किंविशिष्टाःस्करचाम
रोधाःस्कचयःपवित्राःनिर्मलाइत्यर्थः किंवदंतीत्याह येनरा असौउत्पक्षायमुनिखंगवायमुनिप
क्षिनायश्रीपार्श्वनाथायनतिंनमस्कारंतत्रमंविदधतेऊर्ध्वंयांति नूनंनिश्चितंखलुवाक्यालंकारेतेनरा
ऊर्ध्वगतयोभवंतिऊर्ध्वउच्चोमुक्तिलक्षणागतिर्येषांतेऊर्ध्वगतयः ईदृशाभवंति किंविशिष्टास्तेशु
द्धनावाःशुद्धोनिर्मलोनावःस्वभावोयेषांतेसुद्धनावाः यथावयंएतंनत्वाऊर्ध्वगतयोभवामः तथा

अन्योवेयेकेचनअस्मेजिनायनतिंकरिष्यंतिनेऊर्द्धगतयोनविष्यंतीतिकथयंतीव २२ अथपं
चमंसिंहासनाख्यंप्रातिहार्यंतिसयमाह रूपामंगंभीरगिरिमुद्धखरेमरत्नसिंहासनस्थमिहनम्रत्रि
खंडिनस्त्वां आलोकयंतिरत्नसेननदंतमुच्चैः वामीकराद्रिशिरसीवनवांबुवाहं २३ रूपा० हेस्वामिन्
नम्रत्रिखंडिनः नम्राएवनविकप्रालिनएवत्रिखंडिनोमहीरावनम्रत्रिखंडिनः नविकमहीराद्रुम
सप्तसरलेत्वांनवेनउच्चजरेमरत्नसिंहासनस्थंरत्नसेनमत्स्कंधेनपश्यंतिअवलोकयंतिउच्च
सिंहदीप्यमानंहेमरत्नमयंस्वर्णमिश्रितरत्ननिर्मितंयत्सिंहासनंतत्रतिष्ठतीति उच्चजरेम
सिंहासनस्थंदेदीप्यमानस्वर्णघटितरत्नजटितसिंहासनेउपविष्टंपश्यंति किंविशिष्टंत्वांगंभीरगिरं गभीरगं
भीरागीवलीयस्यसगंभीरगीस्तंगंभीरगिरं गंभीरमुद्दंकमिवत्रअवलोकयंतीत्याह वामीकरा०
द्रिशिरसिवामीकरस्यस्वर्णस्यअद्रिःपर्वतः वामीकराद्रिस्तस्यशिरः उपरिप्रदेसस्तस्मिन्वा
मीकराद्रिशिरसिस्वर्णाद्रिखरमेरुशिखरेअंबुवाहंमेघंइव किंविशिष्टंअंबुवाहंउच्चैर्नदंतंउ ११
च्चैः अतिसयेननदंतंगर्जंतंमयूरंगर्जंतिमित्यर्थः यथामेरुस्वर्णाद्रिसिखरोपरिस्थितंमानंअतीव
गर्जंतिमेघंपश्यंति तथानम्रत्रिखंडिनः स्वर्णरत्नसिंहासनेस्थितं गंभीरमुद्दंत्वांपश्यंतिस्वर्णाद्रि

शिखरस्यसिंहासनोपमा गर्जितस्यगंभीरमुद्दतोपमानम्यानांत्रिखंडिनामुपमा २३ अथना
मंगलाख्यंषष्ठंप्रातिहार्यंतिनूयमाह उज्जलंतातवसितछत्रतिमंडलेन लुलल्लदलविरोकमरु
र्बनेव सानिध्यतोवियदिवातवचीतराग नीरागतांव्रजतिकोनसचेतनोपि २४ हेस्वामिन्
तवउज्वलताऊर्द्धगछत्रात्रसरलतासितिछत्रतिमंडलेनसितिस्यामेनीलंचतत्छत्रतिमंडलंच
सितिछत्रतिमंडलंतेनसितिछत्रतिमंडलेनरूपामकांतिसमूहेनतामंडलेनकृत्वाअशोकस्यस
अशोकद्रोलुलल्लदलविर्बनेव लुलाआलादिताकूरीकृताल्लदलीपत्रानांछविःकांतीरस्का
स्यसलुलल्लदविर्लुलपत्ररागोबनेवयुक्तोयमर्थः यदिवाअथवादेवीतरागतवस निः
वेत्यादिवचनश्रवणेत्वद्रूपदर्शनादिकंआस्तां किंतुतवसानिध्यतोपितवसामीप्यादपिआ
स्तांअचेतनः किंतुविचेतनोपिविगतचेतनोपिचेतनारहितोपिकोनीरागतांरागरहितत्वंनव्र
जतिनप्राप्नोतिअपितुसर्वोपिसचेतनाचेतनोनीरागतांव्रजति सचेतनोनीरागःसेलादिरा
गरहितस्पादचेतनस्त्वशोकोविगतपत्ररक्तवर्णनिवर्तते क्वचित्सचेतनोपीतिपाठः तत्रआस्तां
अचेतनोअशोकः किंतुसचेतनोपिचेतनवान्मिजनः कस्तवसानिध्यतोपिनीरागतांनव्रजति
वीतरागंनप्राप्नोति अचेतनस्तुयेकेनापिप्रतिबोधयितुंपरावर्तयितुंसक्यःसचेतनस्तुकेनापि

विज्ञानवतेवेत्यर्थः ३४ अथदेवकुंडलिलक्षणंसप्तमंजातिलक्ष्मीतिसयमाह नोनोऽमादम
वद्भ्यनजध्वमेन मागत्यनिर्वृतिपुरीप्रतिसार्थवाहं एतन्निवेदयतिदेवजगत्त्रयाय मन्येनदत्त
तिनतःकरकुंडलिस्ते ३५ अहंएवंमन्येएवंसंभावयामि हेदेवतेतवकरकुंडलिर्देवकुंडलिःअभि
नतःनतआकाशंअभिव्याप्यनदन्सनूत्रुष्टायमानःसन्जगत्त्रयायत्रिभुवनायएतन्निवेद
यति एतद्वक्ष्यमाणंकथयतिउद्घोषयतिएतत्किमित्याह नोनोजनाजगत्त्रयलोकाः अ
मादअवधूयत्यक्त्वाआगत्यएनंश्रीपार्श्वनाथंनजध्वंसमाश्रयध्वंसेवध्वं किंविशिष्टंएनंनिर्वृति
पुरीप्रतिमोक्षनगरीप्रतिसार्थवाहं सार्थाधिपंमार्गवाहकस्वामिनं नोलोकाप्रमादंपरित्यज्यअम
त्यमोक्षनगरीप्रतिसार्थवाहंएनंजिनंश्रयध्वमितिक्षनतीवेत्यहंमन्ये ३५ अथछत्रंजक्षणं
अष्टमंजातिलक्ष्मीतिनिरूपयमाह उद्योतितेभुवनवनेषुनाथ तारान्वितोविकरयंविकसता
धिकारः मुक्ताकलापकलितोल्लसितातपत्र व्याजात्त्रिधाधृततनुर्धुवमभ्युपेत रूपंमहे
नाथतेस्वामिन्एतत्तवोपरिछत्रंयन्नभवति किंतुतव्याजात्तत्तुल्यात्तत्प्रत्ययंविकश्चंद्रोध्रुवंनि
श्चितं अभ्युपेतःसेवार्थमागतस्त्वामाश्रितः किंविशिष्टोविधुः तारान्वितःतारकानिरन्वितस्तारा
न्वितस्तारासहितश्चनः किंविशिष्टोविकः विकसताधिकारः विशेषेणकृतोविनासिनःखंमितो

जगद्द्योतनलक्ष्मलोअधिकारोयस्यसविकसताधिकारः केभुवनेषुत्रिजग
त्क द्योतितेषुप्रकाशितेषुसत्कश्चनः किंविशिष्टोविकः मुक्ताकलापकलितोल्लसितातपत्र
व्याजात्त्रिधाधृततनुः मुक्ताकलापेनमौक्तिकसमूहेनकलितानिसहितानिउत्कलिकरिष्टा
सितानिश्वेतानियत्छत्रंउल्लसितानिउल्लासीनिशोभमानानि यानित्रीलिक्षातपत्रंलिक्षत्रालिते
नांव्याजोमिषंमुक्ताश्चनस्मात्मौक्तिकसमूहयुक्तंकरिष्टश्वेतंछत्रंत्रयमिषात्त्रिधात्रिःप्रका
रंधृततनुः त्रिधा त्रिःप्रकारंधृतातनुः शरीरंयेनसत्रिधाधृततनुः त्रिधाकृतमूर्त्तिःत्वंजगत्क
प्रकाशितेषुसत्सविकसीनूतनिजाधिकारेमुक्तासमूहयुक्तंछत्रत्रयस्थमिषात्तारान्वितःप
रिवृतश्चंद्रोमूर्त्तित्रयंविधायनवसेवार्थमागतःइति श्लं अथरत्नादिनिर्मितंछत्रत्रयमधो
वर्त्तायित्वंदेवेंद्रवंद्यत्वंत्रैलोक्योत्तरमतिशयद्योतकंकाव्यद्वयेनाहत्वेनप्रस्तौतिजगत्त्रयधिपतेन
कांतिप्रतापयशसामिवसंचयेन मालिक्यहेमरजतत्रयविनिर्मितेन सालत्रयेणभगवन्नभि
तोविभासि ३७ हेनगवन्नगोर्द्धज्ञानमाहात्म्य यत्रोरागमुक्तिश्रुतपवीर्यत्रयलेश्च श्रीश
र्मैश्वर्ययोनिश्च १ इतिनगशब्दश्चतुर्दशार्थवाचकः तत्रअर्हंयोनिवर्जंमन्यच्चतुर्दशार्थ
वाचकोनगशब्दउच्यते सोजगोदस्यस्येतिनगवान् तस्यसंबोधनंहेनगवन्अभितः सर्व

तः त्रीलत्रयेण त्रीलानांऽऽर्यूणंत्रयंसालत्रयंतेनत्रणलत्रयेण यत्रत्रयेणऽऽर्गत्रियेण विनासिन्नेनसे।
किंविशिष्टेनत्रणलत्रयेणमालिक्यदेमरजतत्रयविनिर्मितेन इत्रोक्तिस्यात्मालिक्यत्रयेणनीलरत्ना
नगर्भितेमालिक्यानिचदेमरजतंचमालिक्यदेमरजतानिंतैः त्रकृष्टंत्रकर्षेलत्रयविनिर्मितंमालि
क्यदेमरत्नतत्रयविनिर्मितंतेममालिक्यं एकंऽऽर्गरिलमयं द्वितीयंस्वर्णमयं तृतीयस्त्रूप्यमयं
मत्यर्थः त्रीलत्रयेणकेनेवऽऽत्येद्धतेस्वेनस्वकीयेनंत्रात्मीयेनश्रीपार्श्वनाथस्यकेनकांतित्रता
पत्रयत्रसांसंचयेनेवसमूलंनैवकांतिश्चत्रतापश्चयत्रश्चकांतित्रतापत्रयंसितेषांणेयन्नीलरत्ना
मयंऽऽर्गं श्रीपार्श्वनाथस्यत्रशरीरस्यकांतिसमूलंऽऽर्वयत्स्वर्णमयंऽऽर्गंतत्श्रीपार्श्वनाथस्यत्रता
पसमूलंऽऽर्वत्रतापस्यतत्तस्वर्णविलेविर्ल्पते कविसमयेयत्स्त्रूप्यमयंतत्श्रीपार्श्वस्यत्रयत्रः सेमू
लंऽऽर्वयत्रसः उक्तंजलादितिकिंविशिष्टेनकांतित्रतापत्रयत्रसांसंचयेनपत्रपूरितजगत्त्रयंयिंदि
तेनत्रकर्षेणपूरितंजगत्त्रयंत्रिभुवनंयेनसत्रपूरितजगत्त्रयः त्रतएवस्नानानावात्पिंडितः पीं
डीभूतएकत्रीजातःऽऽर्त्यर्थः ४ द्विपत्रजोजिननमत्रिदत्रणधिपाना मृ स्त्रूप्यरत्नरचितानपि १३
मौलिबंधानू पादेत्रर्यंतिनवतोयदिवापरत्र त्वत्संगमेस्मनसोनरमंतएव ४ त्मा देजिन।
द्विपत्रजः द्विपपुष्पमालाः नमत्रिदत्रणधिपानांनमंतःत्रणमंतोयेत्रिदत्रणधिपास्तेषांनमत्रिद।

त्रणधिपानां त्रणमद्देवेंद्रत्रौलंमौलिबंधानू मुकुटानिउस्त्रूप्यस्वर्णनवतस्तत्रपादेचरणेत्रर्यंतिऽत्र
त्रर्यंतिकिंविशिष्टानू मौलिबंधानूरत्नरचितानूत्रविरत्नवैडूर्यादिभिःखचिताः व्याप्ताः रत्नखचि
तास्तानूरत्नखचितानूरत्नरचितानिऽऽर्त्यर्थः त्रणमांदेवेंद्रत्रौलांरत्नयुक्तान्यविमुकुटानिविलग्यदि
पपुष्पमालास्तत्रपादेत्रर्यंतियुक्तोयमर्थः यदिवात्रथवात्रस्मनसःयेकि नाः देवात्रश्चत्वत्संगमे।
नवमेलापकेसतिपरत्रत्रन्यत्रत्रन्यस्मिनूस्त्रोनेनरमंतेएवनरतिंत्रानुवंतीत्यर्थः किंतुत्वत्संगमेए
वरमंतेरतिंसंतोषंत्रानुवंति येस्मनसस्तेतवपादेत्रात्रर्यंतिषुष्पाल्पपिहिनात्मास्मनसः।
प्रोच्यंते त्रतस्तेषामपित्वत्पादत्रर्यणंयुक्तमेवत्रत्रस्मनसइतिश्लेषसनामश्लेषः ४ त्रथये।
जिनोऽस्मार्गमाश्रर्यंनेतानपिजिनस्तारयतीत्राह त्वंनाथजन्मजलधेर्व्यपराङ्मुखोपि यत्तार।
यस्यस्मनोनिजदृष्टलग्नान् भुक्तंदिपार्थिविनिपस्यसतस्तवैव चित्रंविनोयदसिकर्मविपाका।
ऽऽर्त्यः ४ एवार्थे देनाथहेस्वामिन्त्वंजन्मजलधेर्नैवसमुत्रानूव्यपराङ्मुखोपि प्रतिकूलोपिसन्।
निजदृष्टलग्नान्निजस्यात्मनः दृष्टेकेदृकेलग्नानिजदृष्टलग्नास्तानूयेनैवज्ञानदर्शनचारित्रा
दिमार्गेलिंजिनोमोक्षंगतस्तन्मोर्ग्यनुसारिलोऽस्मनसःत्रालिनोजीवानूयत्तारयसित्रापयसि न।
तूद्वियतः तथैवयार्थिविनिपस्यसतःयुक्तंयार्थिवःदृथिमाः त्रर्यंयार्थिवः निपःस्वामीविश्वाधिप।

त्वात्षट्जीवनिकायपालनाच्चपार्थिवः नितरांपार्थिवश्चासौनिपश्चेतिपार्थि
वनिपस्तस्यैयुक्तमिदं अन्योपियः पार्थिवनिपः पार्थिवोष्टद्यामृदोनवः पार्थिवो मृन्मयो यानि
योघटःस्यात् सोपिजलोपरिस्थितःबुधूतयाविपराङ्मुखोपि असंङ्मुखोपिनिजदृष्टलग्नान्
तत्पृष्टदेशेवलंबितान्जनानूतारयंतिकलसः कलशोनिपः इत्यनिक्षनचिंतामणौ अपोविपा
र्थिवनिपोमृन्मयोघटोजलेऽवाङ्मुखोऽधोमुखःसन्निजदृष्टेपरिस्थितानूजनानूतारयतीति
तत्रसिद्धं तथात्वमपिपार्थिवनिपःसन्दृष्टिमाः स्वामीनितरांरक्षकश्चसन्नवाङ्मुखोपिनिज
मार्गलग्नानूजनानूतारयसितद्वत्कर्मैव अथपार्थिवनिपइतिश्लेषः परमेनचित्रं आश्चर्यंय
त्त्वंकर्मेविपाकसूत्रोसिकर्मलंङ्गानावरणाद्यष्टकर्मलंविपाकेनपरिपाकेनशूरोरहि
तोसि अन्यस्कपार्थिवनिपोमृन्मयोघटः कर्मविपाकेनकं नकारक्रियाकृतविशिष्टपाकेन
पक्वेनेनशूरोरहितोनस्यात्त्वंतुकर्मविपाकशून्योवर्तसेएतदाश्चर्यं घटपदेकर्मविपाको
ऽग्निपाकः जिनपदेकर्मपरिणामः ३ए अथविरोधालंकारगर्भंजिनस्याचिंत्यस्वरूपमाह १५
विष्णुशूरोविजिनपालकउर्गतस्त्वं किंवाद्वारवक्रतिरप्यलिपिस्त्वमीदृं अज्ञानवत्यपिसदै
वकथंचिदेव ज्ञातंत्वयिस्फुरतिविश्वविकासहेतुः ३ऐ व्या० हेजनपालकजनानूलोका

नूपालयतिरक्षतीतिजनपालकस्तत्संबोधनंहेजनपालकत्वंविष्णुशूरोपिविष्णूस्यजगतईश्वरोविष्णु
शूरोविष्णुस्वामिन्यपिसमूउर्गतोदरिद्रोवर्तसेदरिद्रोउविष्णोउस्थोउर्गतोनिःशूक्कीकांटोइतिहे
मकोषः योविष्णुशूरोपिसदरिद्रःकथंनवतीतिविरोधः अथविरोधपरिहारेव्याख्यात्वंतुविष्णु
शूरोपिउर्गतिःउःखेनगतः प्राप्तोज्ञातोवेतिउर्गतः यद्वाहेजनपजनानूलोकानूपातीतिरक्षतीति
जनपस्तत्संबोधनंहेजनपःत्वंविष्णुशूरोपिअजकउर्गतःअजकेः केसैः उर्गतोदरिद्रोरहित
इत्यर्थः दीक्षायहणानंतरंकेशानुर्धनाऽभावात् तथाहेईशत्वंकिंवाकृतोऽद्वारवक्रतरपि
अद्वारस्वभावोऽद्वारात्मापिसन्नलिपिर्वर्तसे ब्राह्म्यादिलिपिरहितोवर्तसेयस्मादद्वारस्वभा
वोभवति सत्तुलिपिस्वरूपएवस्यात् त्वंतुअद्वारवक्रतिरपिअलिपिरिति विरोधः अथविरोधप
रिहारेत्वंअद्वारवक्रतिरपिनद्वारतीतिअद्वाराश्लिरानिश्चलावक्रतिस्वभावोयस्यसअद्वारव
क्रतिः शाश्वतस्वरूपमित्यर्थः यद्वाअद्वारमेवमोक्षएववक्रतिःस्वभावोयस्यसमहेदयः सर्व
उःखक्षयोनिर्वाणमद्वारमितिहेम्नोनथाअलिपिःनविद्यतेलिपिर्वर्णःकर्ममलसंसर्गोयस्यासौ
अलिपिः कर्मादिलेपरहितइतिनविरोधः तथाचपुनः हेदेवत्वयिअज्ञानवत्यपिअज्ञानंविद्य
तेयस्यासौअज्ञानवान्तस्मिन्अज्ञानवतिअपित्वयिविश्वविकासहेतुः जगत्स्काऽऽकारणंज्ञा।

नंकथंस्फुरति कथंविलसति यः अज्ञानवानूनवति तस्मिन् ज्ञानं कथंनवतीतिविरोधः अथपरिहरेअ
ज्ञानूवानूअवतिष्ठथकथंदग्धंकार्यं ततोअज्ञानमूर्षानूज्ञानरहितानूजनानूअवतिसंबोधयतिसतिबा
धिज्ञानंस्फुरतीतिनविरोधः ३९ अथयेजिनस्यावज्ञांकुर्वंतिसानेषांमेवानर्थायस्यादिति कमठदृष्टांत २
स्कामठयेणाऽऽपयति प्रागूनारसंवृतिननांसिरजांसिरोरवा कृष्णाविंतानिकमठेनमठेनयानि छाया
पिंडैस्तवनाथदुताऽऽगो ग्रस्तस्त्वमीभिरयमेवपरंदुरात्मा ३५मा० हेनाथकमठेनकमठाख्येणदोषा
त्कोपात्अमर्षान्मूयाभिरजांसि धूलयस्त्वांप्रतिबाधितुमुद्यस्यछाविताभिरुछालिताभिर्विरिता भिर्निः रजोभि :
कृत्वा तवछायापिशरीरछायाया अथवातत्कांतिरपिनदृतानपरानूताऽऽस्तांतवपरा मयनंतवावर्गुंम
किंविशिष्टानिरजांसि प्राग्नारसंवृतननांसि प्राग्नारेणाधिकोमसामस्त्येनसंवृतंव्याप्तंननः आका
शंयैस्तानि प्राग्नारसंवृतननांसिकिंविशिष्टेन ३५तेनमूर्षेणऽऽनः परंकेवलंअमीभिः रजोभिः अ
यंएवऽऽत्मा ऽऽत्माकमठएवयस्तः अत्ररजांसिजीवस्यावर्गुंमनहेत्वाकर्म्मोलिविविहिता भिस्र
तोऽमीभिः रजोभिः पापकर्म्मभिः अयमेवकमठएवव्याप्तऽत्यर्थः किंविशिष्टोयंदुरात्मा दुरात्मा
मनाऽऽत्मायस्यसदुरात्माः विफलीभूतमनोरथऽत्यर्थः ३५ यत्गर्जंतूर्जितघनोघमदभ्रभीम ३५स्पष्ट
किंमुसलंमांसलघोरधारं दैत्येनमुक्तमथदुस्तरवारिदंते तेनैवतस्यजिनदुस्तरवारिदस्य ३५मा०।

हेजिनदैत्येनकमठाख्येनयत्दुस्तरवारिदःखेमनीयंतेदुतिदुस्तरंदुस्तरंयत्तत्खलुदुस्तरवारिदा
सद्यपानीयंलोयतिमुक्तंक्षिप्तंउपसर्गायत्तोपरिदृष्टंअथपश्चात्तेनैवतोयेनतस्यकमठस्यदुस्तर
वारिदकृत्यंउर्ईष्टायातवारिः ३स्त्रीदुस्तरवारिस्तस्याःकृत्यंकार्यंछिदनंभेदनादिलक्षणंदुष्टमकृ
यंदुःखेनकृतमित्यर्थः तदेवतस्यसंसारिकदुःखंहेतुत्वेनस्वबोधिजातमित्यर्थः किंविशिष्टं
दुस्तरवारिगर्जंतूर्जितघनौघं गर्जंतिः ऊर्जंतिः प्रबलाश्चघनौघामेघसमूलयत्रतत् गर्जंतूर्जितं
घनौघंवनः किंविशिष्टं अदभ्रंभीमं अदभ्रंप्रचुरंभीमंरौद्रंभयानकं अदभ्रंचतत्भीमंच अदभ्रभी
मंवनः किंविशिष्टं ३स्पष्टमितूद्भवनः किंविशिष्टं मुसलंमांसलघोरधारंधारं मुसलवत्मांसलाः अतिस्थूलाघोराश्च
धाराश्चटाप्रवालायत्रतत्मुसलं मांसलघोरधारंएतादृशं अनेवंरौद्रंदुस्तरवारिमुक्तंतत्तस्ये
वदुष्टस्तरवारिवत्जानमित्यर्थः ३२ ध्रुस्तोर्ध्वकेऽविकृताकृतमर्त्यमुंम प्रासंबद्धत्रयदत्वक्त्रविनि
र्यदग्निःयेनत्रजः व्रतिनर्वनमयीरतोयः सोस्यानवत्यतिनवंनवदुःखेतुः ३२मा० हेस्वामि
नूदुस्तावर्दैत्येनकमठेनयः येनत्रजः दैत्यसमूहेनवेतंव्रतिर्दीक्षितः उपसर्गाकरणार्थंविरिसः व्या
पारितः सोपियेनत्रजः अस्यकमठस्यव्रतिनवंनवंनवंव्रतिव्रतिजन्मनवदुःखेतुः अनवत्सद्य

तनमहंमथितान्नयानां ॥ हे मातः दीव्यतीति देवस्तत्संबोधनं हे देव एवं संभावयामि किं संभावयामीत्याह मया जन्मांतरेपि अन्यजन्मनि अन्यत्रवेपि तवपादयुगं तवचरणयुगलं नमस्कृतं न पूजितं किंविशिष्टं तवपादयुगं ईदृशस्यवांछितस्यदानेदक्षं समर्थं ईदृशं तदानं दक्षंतत् एतदेवाह हे मुनींद्रहे मुनिस्वामिन् ते नकारेण अहं दुष्टजन्मनि अस्मिन् नूनंवेपरान्नवानांकणानां निकेतनं गृहं स्थानं जातः किंविशिष्टानांपरान्नवानां मथितान्नयानां मथितोऽर्थात् तुषरहितः पीडितः आसयश्लिष्टं येस्ते मथितासयास्तेषां मथितासयानां तवपादपूजकस्तुपरान्नवस्थानंननक्त्येवेति हे नूनं मोहतिमिरावृतलोचनेन दुर्बुद्धिनासकृदपिविश्वविलोकितोसि मर्माविद्धोविक्षरयंतिहि मामना र्थाश्चोद्यस्यबंधगतयः कथमन्यथैते ॥ हे मातः देविनोल्स्वामिन् नूनं निश्चितंमयादुर्बुद्धिथर्मसकृत् एकवारमपित्वं नत्रविलोकितोसिनदृष्टोसि किंविशिष्टनमया मोहतिमिरावृतलोचनेन मो हएवतिमिरंअंधकारस्तेनआवृतेआच्छादितेलोचनेनेत्रेयस्यसमोहतिमिरावृतलोचनस्तेनकृतो नदृष्टोसीत्याह हियस्मात्कारणात्अन्यथात्वदृष्टीनेसतिएतेअनर्थाः कष्टानिमांकथंविधुरयं ति तथैवमयंतियदित्वंदृष्टोऽनविध्यस्तदेतेऽनर्थानिधिक्करयिष्यन्तित्यर्थः किंविशिष्टाः अनर्थाः मर्माविद्धाः मर्माणि आसमंतात्विध्यंतीति निर्दंतीतिमर्माविद्धाः मर्मस्थानानिदिनः मर्मस्थानस्थाः ॥ १७

त्यर्थः पुनः किंविशिष्टाः अनर्थाः द्योद्यस्यबंधगतयः द्योद्यंतीप्रकर्षेणिउद्यद्यमानाप्रबंधसविस्तरा ः प्रवृत्तिर्येषांतेद्योद्यस्यबंधगतयः उद्यद्यमानसंतानश्रेण्यः विस्तरंतइत्यर्थः ॥ आकलितो पिनिरीक्षितोपि नूनं नचेतसिमयाविधृतोसिनस्मृताजातोस्मितेनजननबांधवदुःखयात्रं यस्माक्रि याः प्रतिफलंतिनभावशून्याः ॥ हे मातः हेजननबांधवजनानांलोकानां बांधवोबंधुरितिकारिस्वाङ्ग नबांधवमयाकापिनवेलंआकलितोप्यसिपुनर्मीलितोप्यसिपूजितोप्यसिपुनर्निरीक्षितोसि दृष्टोप्यसि परंनूनंनिश्चितंनस्मृत्वाचेतसिविनविषयेनविधृतोसि नस्मृतइत्यर्थः ॥ आ कलितोपिसनूमहितोपिसनूनिरीक्षितोपिसमूचितेनधृतइत्यर्थः तेनकारणेनअहंदुरका पात्रंदुःखानांजातोस्मि नूतोस्मियस्मात्कारणात्क्रियाः आकर्णनमस्मरणादिकाभावशून्या भावरहिताः सत्योनप्रतिफलंतिविशिष्टफलदायिन्यो भवंतीत्यर्थः घनंदत्तं विनंजिनवचन मित्यादि ॥ हे नाथदुःखिजनवत्सलहेसरएपकासएपउन्यवसतेर्वसिनांवरेप्य नस्मृतान तेमयिमहेसदयांविधाय दुःखांकुरोद्दलनतत्परतांविधेहि ॥ हे मातः हेनाथहेस्वामिन्हे दुः खिजनवत्सलदुः खमस्येषामितिदुः खिनः दुः खिनश्चतेजनाश्चदुः खिजनास्तेषु वत्सलः कृ पापरोयः दुःसः दुः खिजनवत्सलस्तत्संबोधनंहेदुः खिजनवत्सलहेकासएपउन्यवसतेकासएप

स्यदयायाः कुल्पापवित्रावसतिर्हृदयः सकारुणे।तस्यामंत्रलंयक्काकारुण्यपुण्ययोर्दयाधर्मयोगर्हृत
त्संबोधनंयक्काकारुण्यमेवपर्णंकुटीलक्षंतस्यवसतिःस्थानं गरुडदृष्टंतत्संबोधनं०देवसिनांवरेण्य
वरणः संतिइंद्रियाण्येषामितिवसिनस्तेषांवसिनांजितात्मनांवरेण्यश्रेष्ठहेमहेसमर्थ श्रासौर्इस
श्रमहेश्रतस्यामंत्रलंहेमहेसमर्थविषयेदयांकृपांविधायकृत्वाङःखांकुरोदलतत्परतांविधेहिक
रुङ कत्वस्पर्शंकुरुत्पन्निकारणनिङःखांकुरास्तेषांदलनंखंडनंविनाशनंतत्रतत्परस्तन्निष्ठःसा
वधानस्तस्यभावोङःक्खांकुरोदलनतत्परतातांङखांकुरंङःखविनाशनसावधानतांविधेहि
कुरुकृकिंविशिष्टेमयिनम्रयाकृत्वानतेनम्रीभूतेश्रएतेत्रएनिसंख्यसारसरलंत्रारलं
त्रारण्यमासाद्यसादितिरिङश्रथितावदातंत्वत्पदंपंकजमपित्रलिक्षनबंधो बध्नोस्मिवे
भुवनपावनलहतोस्मि ४०म्या० हेस्वामिन्हेभुवनपावनहेजगत्पवित्रीऽकारकत्वत्पदंपं
कजंतच्चरणयुगलमपित्रारलंत्राणंश्रासाद्यप्राप्यचेत्यदित्रहंत्रलिक्षनबंधः त्रलिक्षने
नलंधा श्रून्योरहितस्तदावध्नोस्मिरागादिरिङ्लंदननीयोमारलीयोस्मिः लङ्गतिखेदेभुवन
र्हतोस्मिङर्दैवेनप्रहतोस्मिमारितएवास्मिकिं०तत्पदंपंकजंनिः संख्यसारत्रारलंनिर्गत
तोसंख्यायस्मात्सनिः संख्यः संख्यारहितः सारोबलंतस्यत्रारलंगर्दयतत्निःसंख्य० तत्भवनः

DR. BHAU DAJI MEMORIAL डाक्टर भाऊदाजी दृत्यारक्यसमारकम्

किं०त्रारलायजोग्यंत्रारण्यंतत्भुवनः किं०सादितरिङसादितविनासितारिपवोयेनतत्सादितरि
ङ तत्०भुवनः किं० श्रथितावदातंश्रथितः त्रसिधोऽवदातः त्रनावोयेनतत्त्रा०
यक्षसादितः क्षयंनीतोरिङ्लंरागादीनांश्रथितः त्रसिधोऽवदातः त्रनावोयेनतत्सादितरिङ
श्रथितावदातंपावंतरेङहेत्रलिक्षनबंधोत्रलिक्षनेध्यानेबंधकः त्रलिक्षनबंधुस्तत्संबोधनंहेत्र
लिक्षनबंधोमित्रत्वत्पदंपंकजंश्रपित्रारलंश्रासाद्यचेत्यदित्रहंबंध्नोस्मिनिःकलोस्मितत
दहेभुवन पावनलहतिखेदेश्रहंहतोस्मिङर्दैवेनमारितोस्मि ४०हेदेवेंद्रवंद्यविदितत
खिलवस्तुसार संसारतारकविनोभुवनाधिनाथ त्रायस्वत्वैकसलाक्षदमांदुनीहि सीदंत
मद्यनयदम्यसनांबुरासेः ४१म्या० हेदेवेंद्रवंद्यहेविदिताखिलवस्तुसारविदितोक्षातोश्र
खिलानांसमस्तानांवस्तूनांसारोरहस्यंयेनसविदिताखिलवस्तुसारंतस्यामंत्रलंहेविदि
ताखिल०हेक्षानसकलवस्तुपरमार्थहेसंसारतारकहेभुवनाधिनाथहेजगत्स्वामिन्हेदे
वहेकसलाक्षदयाङदःउपलक्षलक्षात्दयासमुद्रः अद्यमांनयदम्यसनांबुरासेः त्रायस्व
नयंदयतीतिनयदंनयदंतम्यसनंसंकटंकष्टंनयदम्यसनं नयदम्यसनमेवक्रांबुरासिःस
मुद्रः नयदम्यसनांबुरासिस्तस्मात्रायस्वरक्षकिंकृत्वात्रसद्यःसादंकृत्वात्रसीदतिवाधावस्त

त्रसी दत्रसादं कुसंउनी दीतिवापावस्तत्रउनी दियवित्रयक्रिं ०मांसीदं तंविषीदं तंविषादं ता॰
ध्रुवंतं ४१ यद्यस्तिनाथनवदंक्रिसरोरुहणांनक्के: फलंकिमपिसंततसंचिताया: तन्मेस्वदेकश
रण्यशरण्यमूया: स्वामीत्वमेवसुवनेत्रनवांतरेपि ४२ देनाथयदिनवदंक्रिसरोरुहणांनव
चरलकमलानांसंबंधिन्या: नक्के: किमपिफलंअस्तितन्नदाअत्रभुवनेइहलोकेनवांतरेपिपर
त्रेपिचअजन्मन्यपिलभेवस्वामीभूया:अलंलब्धनक्के:फलंएतदियाचेयममभवेभवेत्वमेवस्वा
मीभूया:किंविशिष्टायानक्के:संततसंचिताया:सततंनिरंतरंसंचिताहृतासंततसंचितानि
रंतरंतरकर्मनिवृद्धिप्रापिता:तस्याश्चयासंतस्य:परंपरायासंचयंतीनातस्याश्चकिंविशिष्ट॰
स्यमेश्चत्वदेकशरण्यस्यलभेवएकंशरणंरक्षणंयस्यसत्वदेकशरस्तस्यनवदंक्रिसरोरु
हणमत्रचरणयोर्युगलेपिबुद्धवचनंपूज्यत्वज्ञापकं ४३ अथकविःस्तवोपसंहरन्नूर्ध्वमना॰
मंजयन्नाह इत्थंसमाहितधियोविधिवज्जिनेंद्र संश्लेषसत्फलकंचुकितांगभागा: लक्ष्मि
न्यनिर्मलमुखांबुजबद्धलक्षा:येसंस्तवंतवविभोरचयंतिभव्या: ४४ जननयनकुमुदचंद्र प्र १९
भास्वरस्वर्गसंपदोनुस्का तेविगलितमलनिचया अविरान्मोक्षंप्रपद्यंते ४४ युग्मं देवि
नेंद्रविभोरेजननयनकुमुदचंद्रप्रभास्वरगुणभवनभूतलवाणीविभवैरलंकरिष्णुभि:
कमलनिलयांवंद्रश्चवंद्रः आनंदलक्षयित्वाधिकांत्रकारिखाद्वेतिज जननयनकुमुदचंद्रश्चत्रांत
रेकविनाश्रीसिंहसेनदिवाकरवाक्यैलदीक्षासमयेगुरुपदंकुमुदचंद्रेतिस्वनामाधिसूचितंरेज
जननयनकुमुदचंद्रयेनभव्यालिन: इत्थंपूर्वोक्तप्रकारेणस्तवसंस्तवस्तोत्रस्तुतिश्चयंतिकुर्वंतिते
नभव्या: अचिरात्स्तोकालात्मोक्षंअनंतज्ञानदर्शनसुखवीर्यस्वरूपंनिश्रेयससंज्ञपदंसेलभं
ते प्राप्नुवंतीत्यर्थ: किंकृत्वास्वर्गसंपदोदेवलोकसुखानिभुक्त्वाउपभुज्यअनुभूयकिंविशि॰
ष्टा: स्वर्गसंपद: प्रभास्वरा:प्रकर्षेणाअतिशयेन भास्वरा:देदीप्यमानाइत्यर्थ: किंभूतास्तेनभ्य २:
समाहितधिय:समाहिताएकाग्रेणसमाधिमतीध्यानयुक्तानिश्चलाधी:बुद्धिर्येषांतेसमाहितधि॰
य:अथवा:किंभूता:सांद्रश्चसश्चसांद्र: सघन:उल्लसन्नुत्पद्यमानोयोसौपुलकोरोमांचस्तेनकंचुकि
त: कंचुकेनेववेष्टितोभासोअंगनागोदेहदेशोयेषांतेसांद्र॰ अथवा:किंभूतास्तेनभ्या:लक्ष्मिब॰
लक्ष्मिबस्यतवप्रतिमायानिर्मलंमलरहितंदेदीप्यमानंयत्मुखांबुजंमुखमेवकमलंतत्रबद्धलक्ष्यं
ध्यानंचिंतनंयैस्तेलक्ष्मिब॰ अथवा: किंभूतास्तेनभ्या: विगलितमलनिचया:विगलितोगत: कर्मरू
पोमलसमूहोयेषांतेविगलितमलनिचया: ईदृशा:संतोयेनभ्या: तवसंस्तवंकुर्वंतितेदेवलोकेदेवाभूत्वा त॰
त्रस्वर्गसुखानिभुक्त्वाउत्तमंमनुष्यभवंप्राप्यअचिरान्मोक्षंश्रियसुखंप्राप्नुवंतीत्यर्थ: अस्मिन्स्तोत्रेत्राय :
त्रिंशन्मंत्रा:संनामंतेपरंसम्यगाम्नाआवादत्रनामिताःतेउगुर्वाम्नायादवधेया:॥इतिश्रीकल्या
णमंदिरस्तोत्रस्टीकासंपूर्णः॥

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017